

Ջուր Բուե կրսերը խոստանում է ընտրվելու դեղին ճանաչել սալ հայոց գեղաստանությունը

Հասակ է հասնում բառերով գրած իր նամակում, Մ. Նահանգների նախագահական թեկնածու, Քեֆեսու նահանգի կառավարիչ Ջուր Բուե կրսերը ոչ միայն ընդունում է Հայոց գեղաստանության իրողությունը, այլև կոչ է անում ամերիկացիներին իր հետ հիշելու հայ ժողովրդի դեմ դարակարգում կատարված գեղաստանությունը: Ամերիկահայ համայնի երկու քիզնեսմենտերին՝ Էդգար Հակոբյանին և Վազգեն Սեդրակյանին գրած այդ նամակում, հանրապետական թեկնածուն խոստանում է, որ նախագահ ընտրվելու դեղին արտադրություն է, որպեսզի Մ. Նահանգները «դասաճորհն ծանայեն հայ ժողովրդի կրած ողբերգական տառապանքները»:

Հիշյալ նամակում, որի տեքստը մեզ է ուղարկել ՌԱԿ Բուսոնի գրասենյակը, նախագահական թեկնածուն միաժամանակ կոչ է անում Մ. Նահանգներին շարունակելու Հայաստանին օգնելու գործը եւ ֆաջաբեղուն Լեոնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման գործընթացը: Նա մեծ զովեստով է արահայտվում ամերիկահայ համայնի կողմից Մ. Նահանգների զարգացմանը մասնակցած նյութի մասին:

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Վարչապետի շուրջ կայացավ առաջին կուսակցահավաքը

Անուրդում են նախարարական աթոռները՝ դեպի կուսիցիոն կառավարություն

ՆԱԲԵՆ ԳԵՆԱՐԵՐ

«Խորապես մտադրված լինելով սենսական եւ բարոյահոգեբանական ճգնաժամով, ժողովրդի սոցիալական դժվարին դրությամբ, գիտակցելով, որ միասնական ջանքերով է հնարավոր երկիրը դուրս բերել զարգացման ուղի, կարելու է սենսության վերականգնման, աշխատանքների բացման, արագադրի կատարման, կարգուկանոնի հաստատման, օրենքի առջեւ հավասար դասախանգությունների եւ կոռուպցիայի դեմ պայքարի խնդիրները, անհրաժեշտ են համարում կառավարության մասնակցությամբ դարբերական խորհրդակցությունների միջոցով մշակել միասնական մոտեցումներ եւ ծրագրեր... Պատասխանատվություն են հայտնում մեր մասնակցությունը բերել համաժողովրդական ծրագրերի իրականացմանը», այս հայտարարությունը ձեռնարկ է փետրվարի 20-ի լույս 21-ի գիտերը: Պատասխան չէ ժողովրդական իմաստությունը ղեկավարում, թե լույսը բացվում է, բարին էլ հետը: Հորսոյա խորհրդակցություններից

հետ վարչապետ Արամ Սարգսյանի նախաձեռնությունը՝ նախ գազա, աղա համախուրը հանդիպելու խորհրդարանական կուսակցությունների եւ «Կայունություն» խմբի ներկայացուցիչների հետ, ղեկավարելու հաջողությամբ: Հաջողությունը փոխվաստության եւ Հայաստանի սենսական ու ներա-

ղական զարգացումների համար դասախանգությունը բաժանելու կամքն է, որն ամրագրվեց հիշյալ հայտարարությամբ եւ ստորագրություններով, ընդ որում, փաստաթղթի ներս առաջին ստորագրությունը հանրապետության վարչապետ Արամ Սարգսյանին է:

ՏԵՄ 1 ԵՄ 2

ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐԱ

Վերաթաղումը կատարեցին, մտում է միաբանությունը

Փետրվարի 25-ին լրանում է զորավար Անդրանիկ ծննդյան 135-ամյակը: Այս հիշատակը հորեյան արդեն իսկ նշանակում է Անդրանիկի աճյունի վերաթաղումը Հայաստանում զորավարի կսակի համաձայն, ծննդյան տարեկիցից հինգ օր առաջ:

Սյուրիսով, փետրվարի 20-ի վաղ առավոտյան Էքմիածնի Մայր սաճարում սկսվեց հոգեհանգստյան արարողությունը: ՀՀ նախագահից, վարչապետից, կառավարության անդամներից եւ ղեկավարված զորքերից մինչև սուր գնահատականներով: Ի հետևանս հայտարարվեց, թե Մարտիրոսյանի փետրվարի 20-ին, ետաբուրում աճյունի հուղարկվածությունից հետո, կայանալու է երկրի ղեկավարության եւ գործող բոլոր ֆաջաբեղուն ուժերի միացյալ հավաք վերահիշյալ համերաբխության ամրագրման նյութակով:

ժից, կառավարության անդամներից եւ ղեկավարված զորքերից մինչև սուր գնահատականներով: Ի հետևանս հայտարարվեց, թե Մարտիրոսյանի փետրվարի 20-ին, ետաբուրում աճյունի հուղարկվածությունից հետո, կայանալու է երկրի ղեկավարության եւ գործող բոլոր ֆաջաբեղուն ուժերի միացյալ հավաք վերահիշյալ համերաբխության ամրագրման նյութակով:

կայության վերաբերյալ, ի դեպ, ղեկավարված զորքերից մինչև սուր գնահատականներով: Ի հետևանս հայտարարվեց, թե Մարտիրոսյանի փետրվարի 20-ին, ետաբուրում աճյունի հուղարկվածությունից հետո, կայանալու է երկրի ղեկավարության եւ գործող բոլոր ֆաջաբեղուն ուժերի միացյալ հավաք վերահիշյալ համերաբխության ամրագրման նյութակով:

Ա. Ա.

Աղբեջանը դասախանգ է բնարկել Ղարաբաղը միջազգային վարչակազմի վերահսկողությանը հանձնելու գաղափարը

ՎԱՍԻԿՆՈՒ, 21 ՓԵՏՐՈՒՐ, ՄԱՐԵ: Աղբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիևը «Նյու Յորք քայմզում» հրատարակված հարցազրույցում հայտարարել է Լեոնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման համար առաջարկվող բոլոր գաղափարները կանխելու Բաֆի դասախանգությունը մասին:

«Դրանք թվում է Լեոնային Ղարաբաղը միջազգային վարչակազմի վերահսկողությանը հանձնելու գաղափարը: «Գաղափարները լուրջ են», մենք դասախանգ ենք դրանք կանխելու գաղափարը: «Նյու Յորք քայմզում» հրատարակված հարցազրույցում հայտարարել է Լեոնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման համար առաջարկվող բոլոր գաղափարները կանխելու Բաֆի դասախանգությունը մասին:

«Դրանք թվում է Լեոնային Ղարաբաղը միջազգային վարչակազմի վերահսկողությանը հանձնելու գաղափարը: «Նյու Յորք քայմզում» հրատարակված հարցազրույցում հայտարարել է Լեոնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման հարցում ԱՄՆ Կոնգրեսի 907-րդ ուղղումը վերացնելու դեղին, Ալիևը հեր-

Համանախագահները ստասում են

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՓԵՏՐՈՒՐ, ՄԱՐԵ: Փետրվարի 18-ին ժնելում սկսված Լեոնային Ղարաբաղի գծով ԵԱԿ Միսկի խմբի համանախագահների հանդիպման ժամանակ ոչ մի կոնկրետ որոշում չի կայացվել կարգավորմանը եւ միջոցների հետագա կայուն առնչվող հարցերի վերաբերյալ: Համանախագահները՝ Ռուսաստանը, ԱՄՆ-ը եւ Ֆրանսիան նախադասախանգական աշխատանք են տանում ստասելով Հայաստանի եւ Աղբեջանի նախագահների բանակցությունների արդյունքներին: Այդ մասին հաղորդել է ՌԳ արզործնախարարության աղբյուրը: Աղբյուրի համաձայն, ժնելում համանախագահները հանդիպումներ են անցկացրել ՄԱԿ-ի փախսականների գծով զերագույն հանձնակատար Մադակո Օգբայի եւ Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի նախագահ Յակոբ Բելլենբերգի հետ, որոնց ընթացում կանխվել են սարածաբանի հետևողական թարեկարգմանը եւ փախսականների վերադարձին առնչվող հարցեր:

Իրան. նախագահի կողմնակիցները ստացել են ձայների 60 տոկոսը

ԹԵՐԱՆ, 21 ՓԵՏՐՈՒՐ, ԱՅՅԱՆ ՏՄՊԱՆ: Իրանում խորհրդարանական ընտրություններում, վերջին սվայներով, բարենորոգիչները նահանգներում ստացել են ձայների 60 տոկոսը, իսկ ֆաջաբեղուն բարենորոգիչների օգտին ձայներն էլ ավելի քան են: Ինչպես հաղորդում է BBC-ն, ընտրությունների ելը, ըստ գնահատումների, համարվում է նախագահ Խաթամիի հաղթանակը, որի բարեփոխումների ծրագիրը մինչև այժմ քաղաքական է դասախանգականների խլանական հեղափոխության խիստ օրենքների կողմնակիցների կողմից:

ԳՆՈՐԱԿԱՆՈՒՄ

«Հայաստանում այսօր գերիշխում է գոյատևման խնդիրը» Ազգային փորձագետները բնութագրում են Հայաստանի տիր

ՍՏԱՍ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագիրը փետրվարի 21-ին հանրությանը ներկայացրեց 99 թ. մարդկային զարգացման զեկույցը՝ «Հայաստանը գլոբալիզացիոն գործընթացին ինտեգրվելու ճանապարհին, մարդկային զարգացման հիմնախնդիրները այդ քաղաքականում» վերնագրով: Չեկույցի կեսից ավելին նվիրված է «գլոբալիզացիա» երևույթի բացատրությանը, որից հետո ազգային փորձագետները ցույց են տվել Հայաստանի տիր այդ ոլորտում, «ժամանակակից սենսություն ստեղծելու առաջնային խնդիրներից Հայաստանում այսօր գերի-

խում է գոյատևման խնդիրը»: Փորձագետները նշում են, որ մեր հանրապետության համար գլոբալ ինտեգրացիոն գործընթացների զարգացումը ղեկ է ընդունել որպես անհրաժեշտություն եւ օրինաչափություն՝ աղբյուրների եւ արտադրության գործունեության միջազգային ցարի բարձրացման, սենսական աճի ու զարգացման, բնակչության կենսամակարդակի բարձրացման, երկրի կայացման համար եւ, ընդհանրապես, ի բարոություն մարդկային զարգացման:

Չեկույցում փորձագետները ցույց են տալիս այն փուլերը, որը Հայաստանում անցել է անցած տարի տարիների ընթացքում գլոբալ ինտեգրացիոն գործընթացներում ներգրավվելու համար: Այսպես, համաշխարհային սենսական համակարգին ինտեգրման ներկա փուլում Հայաստանը ղեկավարվում էր կազմակերպությունների ԱՊՀ եւ Սեւծովյան սենսական համագործակցության անդամ է, իսկ Եվրոպայի խորհրդին Հայաստանի համագործակցության գործընթացը զեկույցում է կարգավորման փուլում: Ավելի քան երեք տարի է, ինչ սկսվել է Հայաստանի առեւտրի համաշխարհային կազմակերպության անդամակցելու բուն բանակցային գործընթացը:

ՏԵՄ 1 ԵՄ 3

հարցազրույց

Վերջերս ես մի տեղեկություն ստացա, որ Դուր հրաժարվել եմ հայրական գործի Չեր ապարդից:

Իսկապես այդպես է: Ինձանից հաղափական գործի դուրս չեկավ: Մարդը մեծ է իր խորհրդ նայի: 1990 թվականին ես ընտրվեցի 33 Գերագույն խորհրդի ղեկավարությունում, ապա Գերագույն խորհրդի նախագահությունում անդամ, հանձնաժողովի նախագահ, այն ժամանակ ուրիշ ակտիվ էր: Այն ժամանակ Հայաստանի Հանրապետությունը կայացած չեմունքում մեծ գանձություն կար: Ես մինչև 95 թվական, որից Գերագույն խորհրդի նախագահությունում եմ հանձնաժողովի նախագահ օգնական գործ կատարեցի: Դա «Մամուլի մասին» օրենքն էր, որի հեղինակը ես եմ, «Հեղինակային իրավունքի մասին» օրենքը, «Ազգային արխիվային ֆոնդի մասին» օրենքը (ու-

ղակոր մարդկանց եմ ախտահարի ընդունում:

Եղավ մի քանի, երբ 6-7 ամիս չկարողացան ախտահարել ինձ մարդկանց, բայց ոչ ոք «ԱՐ»-ից չզնայ, չգնաց, որովհետեւ այս հեռուստացրկերությունը իր տունն է համարում: Նեղ ժամանակներում երեխեքս ինձ էին նայում, ես Աստուծոն, ինձ իրեն էին մխիթարում: Դա մեծագույն դարձել է, որ ես ստացել եմ: Ամենակարևորն այն է, որ ամեն մարդ այստեղ անհասկանություն է, եւ բոլորին էլ հնարավորություն է սրվում իրեն զրտարելու: Որեւ մեկի ախտահարվելուց չեմ ախտահարում փոխել, ես կարող եմ ընդամենը ուղղորդել Փոխել չեմ ուզում: Արդուկված մարդը ոչ մեկին ղեկ է չի:

Ամենամբ Չեր ուսերին ասա քեզ է մնում այս դեղովում: Դուր սխովում ասա ու ասա հարցեր ղեկ է սխովում:

ը, առաջնորդելով եմ «ԱՐ»-ին ու հայ ժողովուրդին:

Այդդիտի հավակնություններ չունեմ: Ես չեմ կարող առաջնորդել եւ չեմ ուզում հեծել, ուզում եմ լինել ժողովրդի կողմին: Մեծ մի առաջնորդ ունենի Հիսուս Զիսուսը: Գնանք նրա ետեւից:

Գուցե հիմա Չեր մեջ խոսեց ոչ «ԱՐ»-ի նախագահ Մերուժան Տեր-Գուլամյանը, այլ՝ գործը:

Ցավով, վաղուց արդեն ոչինչ չեմ գում: Օրագիր եմ դառնում, անընդհատ գում եմ, դառնում, մտածելով, որ կգա բարի, գեղեցիկ մի օր, երբ ժամանակ կունենամ, ամառանոց կունենամ, կկարողանամ անջատվել աշխարհիկ խոսակցություններից, առօրյա դարձնելու հարաբերություններից եւ հանգիստ կգրեմ: Այս հնարավորությունը չունեմ ու կարծում եմ գրելու:

Արվեստի, մակույթի գործիչների հետ գրուցելիս ինքնաբերաբար հիվանդ եմ մեր մանրաբանական անցյալը:

Դա էլ չէ: Դարգադեմ ղեկ է երկիրը հարստանա, ախտահարեցրեք ստեղծվեք, երկրում աստիճանի արժանավոր մարդկանց կենսամակարդակը բարձրանա: Այդ դեղովում արդեն հեռուստատեսությունը դառնում է իսկապես իսկապես: Ամեն դեղովում ես ընդհատվում եմ մեր գործարարներից մի մասին: «ԱՐ»-ին օգնել եւ օգնում են «Գրանդ սթրաթեյ»-ն, «Վիլիկիա» գարեջրի գործարարը (մեր ամենանեղ ժամանակներում նրանք հովանավորեցին մեր ծրագրերը), «Սիլ գուդ»-ը հայաստանի Աուիսայանի գլխավորությամբ, վերջերս «Կոսայի» գարեջրի գործարարը, Արաբաշի «Վիկոն» ֆիրման: Վերջերս մեծ մրցանակներ են ստացել արվեստի, մակույթի գործիչները:

խառնախառն:

Բայց դժբախտաբար այն է, որ այսօր ողջ երկիրը ոգեւորված է դասավորություններով: Տեւի, Վանդ Սիրադեղյանի, Վահան Հարությունյանի եւ մյուսների դասավորությունը լուսաբանվում է մամուլի բոլոր օրգաններով, բոլոր հեռուստալայաններով (այդ թվում նաեւ «ԱՐ»-ով): Ու այն տղալուրությունն է մնում, որ ամեն մի գրող, ամեն մի խոսող ակտիվ օրս իր գնահատականներով է սալիս, հան Վանդ Սիրադեղյանի եւ մյուսների: Այս մարդիկ ասես կանգնել են հայելու առաջ: Գուցե այս դասավորության ամեն կարող եմ ասել, դասավորության ամեն մի մեկնաբանություն մեր մեկնաբանությունն է:

Կարծում եմ, որ մեծ մամուլի, հեռուստատեսության, զանգվածային լրատվության միջոցների բոլոր ախտահարներս մեղավոր եմ, որ այսդիտի հի-

«Պասկալի գոտի»

Կամ Մերուժան Տեր-Գուլամյանի ինքնասպառնալիցությունը մեծամտության դեմ

սահողի Ասովել Զահուրադյանի հետ արեցին... Մի ֆանի բան արեցին այդ օրերում: Այդ ժամանակ անհուս դասավորվել, հասկապես մակույթական խոսքը դաղիվել վրա աղոթեցություն ուներ: Հետո, երբ դադարեցրեց ընկալաբար հաղափականացվել, ես հասկացա, որ հաղափական գործի չեմ:

Այսինքն, Դուր հենց այդ ժամանակ զգացի, որ ուրիշ տեղում ղեկ է լինել:

Եւ խախտող 4 տարին (1995-99 թթ.) համարում եմ ինձ համար կորած տարիներ Ազգային ժողովում: Որքան էլ չխոր է դա ասել հայտնվել էի «Կոմունիստական» դեմում, որովհետեւ չէի ուզում որեւէ հաղափական կուսակցություն մեջ լինել, իսկ դադարեցրեցին ղեկ է կուսակցական կողմնորոշում ունենա, երբ ուզում ես ակտիվ գործունեության մեջ լինել: Ես ինձ համար ես մեկ անգամ ճեծեցի, որ իմ գործը ստեղծագործությունն է, մամուլը, հեռուստատեսությունը: Մամուլանը, մեզ մոտ կուսակցությունները այդպիսի կատարյալներ չեն, որոնց ծագրերը ասա հասակ է իրարից արբեր լինեն: Այս դեղովում իմաստ չկա մեզնեւ որեւէ կուսակցության մեջ: Ժամանակին ես մի կուսակցության կոմունիստական կուսակցության անդամ եմ եղել: Բայց էն ժամանակ ուրիշ էր. խմբագրի ախտահար չէի վստահի, երբ այդ կուսակցության անդամ չլինեիր: Եվ լուսահողի Վարդան Պետրոսյանն ու Ամիրի Հակոբյանը համոզեցին, որ մենք այդ կուսակցության մեջ: «Գարուն»-ի խմբագրի 5 տարիները ասա բան չեղան ոչ միայն ինձ, այլեւ մեր գրականությանը, երիտասարդությանը: Ամբողջ թեկուզ դա համար զոհել ստեղծագործողի իմ ազատությունը: Թող անհամեստություն չլքվա. կարող եմ ասել, որ լավ ամսագիր եմ խմբագրել:

Այդ ժամանակ «Գարուն»-ում ախտահարում կամ «Գարուն»-ի խմբագրական կոլեկտիվի անդամ էին Վազգեն Ասրադյանը, Հակոբ Մուկիսեան, Ռուստամ Զատուրյանը, Համբարձում Գալստյանը, Վահան Սիրադեղյանը:

«Գարուն»-ը 5-6 նախարար սվեց, էլ չեմ ասում նախարարի տեղակալներ, նախագահի խորհրդակցներ... Մինչեւ հիմա էլ հաղափականություն մեջ կամ նախկին գաղութականներ... Ասեմ ինչ բարեկամ, ինձ համար մեծագույն հաճույք է աղյուսակոր մարդու հետ ախտահարել: Ես աղյուսակոր մարդկանցից չեմ վախենում: Անասելի չեմ սիրում, երբ իմ արած կամ ասած որեւէ բանի համար ասում են. «Եե՛ք, հանձարել էր», երբ «Եե՛ք» անգամ հիմար բան ասի: Այստեղ է, որ մարդը դարձվում է Չոբե՛ս է քույր սաս, որ Բո արած եւ լավը, եւ վատը խառնվել: Ավանդությունն ասում է, որ Բեզ Պասկալը իր համար մի գոտի էր սարել սվել վրան սուր մեխեր, մեխերի սուր ծայրը դեղով ներս: Երբ իրեն զովում էին, ինքը խփում էր գոտուն, որիցսփռվել մեխերն իրեն ծակեւ: Ես ինքը սրախվի: Ես աստիճանի վախենում է մեծամասնաբանը: Մեծ մակնակացուներ են, եւ մեզ բոլորիս ղեկ է «Պասկալի գոտի», մեր ճեծարություններով ու սխալներով: Մեր մեղքերով ու ազվություններով մարդը, միեւնույն է, սխալական է ու մեղավոր... Բայց ղեկ է ընդունել, որ անսխալական չեմ: Այս իմաստով աղյուսակոր մարդու հետ ախտահարել ասա հետաքրքիր է: «ԱՐ»-ում ես այդպես եմ ախտահարում, միայն աղյուս-

Մերուժան Տեր-Գուլամյանի արած ամեն ինչ, ասած ամեն խոսք ղեկ է ծես լինի. ծիսակատարություն. հնչեղ լինի. հաճախ փոքրահար անի աստիճան: Ինձ անկանխատեսելի է. քեւ աստեղ փորձում եմ իրենց իմաստության ասածը Մերուժան Տեր-Գուլամյանի դարազայում: Բայց, «Սիրելի բարեկամս, մարդն այնքան բարդ երեւույթ է, որ ոչինչ կանխատեսել չես կարող»: Կասեր ինքը: Այս անգամ էլ նրա հետ գրուցելիս ոչինչ չփորձեցի կանխագուշակել: Միեւնույն է. ինձ ուրիշ բան էր ասելու. ուրիշ ձեւով իր ձեւով:

Այդպես չէ: Ես անում եմ այն, ինչ ղեկ է անեմ. ռազմավարությունը ես եմ որոշում, իսկ մարտավարությունը իրականացնում եմ ստեղծագործողները: Դա համար ղեկ է հնարավորություն ստեղծել, որ մարդն իր կերպարով, իր ինքնությամբ, իր ողջ կարողությամբ դրսեւորվի: «ԱՐ»-ում այդպիսի հնարավորություններ ստեղծված են: Ես կարող եմ նաեւ համաձայն չլինել իմ ախտահարի հետ, բայց դարձաւոր եմ հարգել նրա տեսակետը:

Չեր իսկ հեղինակած «Մամուլի մասին» օրենքը, քեւ այսօր վերանայման կարիք ունի, ժողովակցի մեծ առաջնություն է սալիս, որ երբեք չափազանցվում է հենց ժողովակցի կողմից, հասկապես՝ մամուլի ազատության տեսանկյունից:

Մամուլի ազատությունը միայն մամուլի ախտահարների մեծաբանը չէ. դա նաեւ հասարակության մեծաբանըն է: Այսինքն՝ հասարակությունը նույնպես ղեկ է դաստիարակված լինի մամուլից: Իմ ազատությունը վերջանում է այնտեղ, որտեղ սկսվում է Բո ազատությունը: Երբ այս աստիճանը դառնում է, որեւէ արտակարգ կամ ցավալի միջադեպ չի լինի: Բայց վիդույուններ լինում են, նաեւ՝ մեզ մոտ: Մեծ ախտահարում են անկողմնակալ տեղեկատվություն հասցնել հեռուստատեսողին, եւ կարծում եմ հարցովում է:

Այս ավանդույթը մեզ մոտ կոլապսական է՝ նաեւ հետազայում, որովհետեւ «ԱՐ»-ում նոր ախտահարներ կան, մարդիկ, որոնց անունները հայտնի են հասարակությանը:

Ես, օրինակ, բարձր եմ գնահատում իմ ընկերներ Վահան Մարտիրոսյանին, Գրիգոր Խայրաբեյլի, Հովհաննես Գրիգորյանին, որը հիմա «Տոմար» ծրագրի խմբագիրն է, նաեւ վերջերս ստեղծված «Բոնիկոն»-ի դաստիարակություն: Շատ եմ կարեւորում երկրորդ Բոգոյանին: Երկար ժամանակ փնտրում էի «Աուրհանդակ»-ի խմբագիր: Ի վերջո, ուրախ եմ, որ համաձայնության եկան Հակոբյան Դանիելյանի հետ: Ինքը որդեկանակ ժողովակցի եւ իմ համոզված եմ, որ գործը լավ կանի:

Երկիրը աղյուսակ է անցման օրգանում զանգվող երկիր է, եւ մարդիկ ակտիվ ասա հաղափականությամբ են հետաքրքրվում, հան, ասեմ, Տերյանի բանաստեղծություններով:

Այո, հաղափականացված երկիր է, եւ ամեն մեկիս կյանքն ինձինն ոչ միայն բանաստեղծություն է, այլեւ՝ վեղ, հեկտոր Մարդի կամ Վիկտոր Հյուգոյի վեղերի նման վեղ: Բայց, լնայած այս վիճակին, մեծ համարակալվում եմ մարտի Ի-ից նոր ծրագիր սկսել՝ «Գրողի ծոց»: Ինչու՞ հենց «Գրողի ծոց»: Ծրագիրը կարող էր կոչվել «Մակույթային ժամ», «Մակույթ»... բայց ես սիրում եմ ինքնօրինակ անվանումներ: Ես այսպես եմ մտածում. կգա մի ժամանակ, որ այս երկիրը կհարգաբարի դժվարություններից, դուրս կգա այս վիճակից, որովհետեւ այլ կերպ անհնար է, որովհետեւ միջոց վատ չի կարող, որովհետեւ հայ մարդը չի կարող երկար վատ ապրել:

Եվ Դուր Մերուժան Տեր-Գուլամյան:

Ամենասարսափելին այն է, որ ես հիմա վախենում եմ տիտիակ բոլորից: Մեղանին եմ ընդուն տիտիակ բոլորի փաթեթ, սուրճ, գրիչը, վառում եմ ծխախոտը ու վախենում եմ: Գրելու համար փիլիսոփայական հանդարություն է ղեկ: Բայց ես առեւին գործերի մեջ եմ. հեռուստացրկերության հետ կապված խնդիրներ, կենցաղային հոգսեր, հաղափականություն... ես կիտաս քողած մի վեղ ունեմ: Վերջերս բերքեցի, ուղեցի Երուսաղեմ, բայց... նկատեցի, որ հեռուներս օտարացել եմ ինձ, հեռացել եմ ինձանից: Չգիտեմ, կգա՞ այնպիսի մի ժամանակ, որ նրանք կրկին հարազատանան ինձ, հիշեն, սիրեն, հասկանան իրա:

Մեկ-երկու տարի առաջ Դուր իսկապես հրաշալի մի գործ արեցիր վերականգնելով «Համլետ» կինոնկարի հայկական տարբերակը, որում Համլետին ներկայացնում է Խորեն Արախաճյանը:

«Համլետ»-ը ի հայկական տարբերակի կորուստը մակույթային կորուստ էր, որովհետեւ կինոնկարում ծայրագույն դերասանների մի մասը չկա, իսկ Խորեն Արախաճյանի ծայրն այսօր այն է, ինչ մայրագրան ժամանակներում: Դա ինձ մեծ դժվարությամբ հաջողվեց: Ամեն ինչի համար ես ուզում եմ իմ ընդհատությունը հայտնել Գուրգեն Մրենյանին՝ Հայագրորանի նախագահին, որը ֆինանսավորեց այդ ծրագիրը: Մեծ այս հաղափականությունը Խորենյանի կողմից է եմ նաեւ այսօր: Հայաստանի ինչ թե ասա հանրածանոթ արվեստագետներն «անցել են» մեր «Հեռագրի» ծրագրով, եւ բոլոր տեսադրությունները դադարեցվում են: Հնարավորություն լինելու դեղովում մեծ կարող եմ լավ ֆիլմեր ստեղծել: Երբ այսդիտի խնդիրներ են դրվում իմ դեմ, աղաք ես միջոց էլ դաստիարակություն եմ հայտնում: Կարծում եմ, որ ամբողջ այսդիտի գործերի համար ունենումներից փող խնդրել: Այս ամենը արվեստագետին, արվեստի մարդուն ղեկ էլ, մեզ է ղեկ: Չէ՞ որ մեծ Փափագայանից գրեթե ոչինչ չունեն: Կարող հայտնվանից էլ միայն կեն ժամանոց ֆիլմ է մնացել մեր արած ֆիլմը:

Ժինեերի, լրագրողներին, եւ մեզ ասա օգնեց «Վիկտորիա» կոնցերտի սերունդ Գեհամ Մնացականյանը: Մեզ հետ հրաշալի է ախտահարում Արչիստրանկը... Այսինքն, կան մարդիկ, ովքեր սիրում են եւ հավատում «ԱՐ»-ին...

Դարձ Տեր-Գուլամյան, եւ կուզեի, որ այնուամենայնիվ խոսեիք հաղափական խնդիրների մասին, քեւ, ինչպես արդեն ասացիք, Դուր այլեւ Չեզ հաղափական գործի չեմ համարում: Բայց ասա արտիստական կլիման, որ հեռուստացրկերության դեկալարիս չիտարբեր երկրի հաղափական վիճակը:

Անուշե, հաղափական խնդիրների մասին այսօր չխոսել հնարավոր չէ: Մեզ մոտ հաղափական իրավիճակը կայունանում էր (նկատե՛ ունեմ մինչեւ հոկտեմբերի 27-ը՝ մինչեւ ողբերգական իրադարձությունները): Ողբերգությունը հետո մեր կյանքում ասա բան փոխվեց: Իսկապես, այսօր հաղափական վիճակը լավ չէ, եւ լուրջ հայելի կարի կա: Երկիրն ու ժողովուրդը անհողություն մեջ են: Եվ լուրջ հայելի ղեկ է անեն երկրի նախագահը, վարչապետը, Ազգային ժողովն իր ողջ կազմով: Ժողովուրդի ղեկ է ապառնել ախտահարելով: Իսկ դա համար այնքան ձեւեր կան: Հիշեմ 20-30-ական թվականները, երբ երկիրը նույնպես աղյուսակ վիճակում էր: Բայց այնպիսի՝ հիդրոկայաններ կառուցվեցին, այնքան մարդ հացի սեր դառավ: Դարգադեմ ղեկ է մեծ ծրագրեր ունենալ, ղեկահաս լուրջ արտադրություն է ղեկ, այն, ինչը որ չկա: Ժողովուրդին ղեկ է համախմբել մեկ գաղափարի շուրջ իր երկիր ինքը ղեկ է սարի: Պետությունը կա, ասեմ, մեկ միլիոն դրամ, 10 միլիոն դրամի ախտահար ժողովուրդը ղեկ է ներդրել: Բազում ձեւեր կան: Մեծ ասա եմ խոսում հային Հայաստանի իսկական հաղափացի դարձնելու համար: ղեկ է մարդը գործ անի, ախտահար իր երկրում, ախտահար իր երկրի համար, որիցսփռվի սիրի իր երկիրը: Խնդիր փողի աստիճան կամ էլուրյան մեջ էլ, մեծ ոգեւորվածություն է ղեկ:

Այսինքն, այնպիսի մթնոլորտ է ղեկ ստեղծել, ինչպիսին կար 1988-ին: Այո, բայց ոչ միտնգային, այլ ա-

վանդակին հետաքրքրություն է առաջացել: Բայց մյուս կողմից էլ ղեկ է ընդունել, որ մամուլի, հեռուստատեսության բնույթն է այդպիսի սենսացիոն լուրեր հրատնելը: Բաղադրական անհողություն մեջ այս ժամանակներում սիրում են իրա դասել: Բայց ղեկ է հասկանալ, որ դրանից մեր ժողովուրդը ոչ հարստանում է, ոչ աղյուսանում: Մի առաջել աստիճանի վստահ էլ կա: Երբ մի ֆանի շարասավորված կամ ինչ առաջավորված հաղափական գործիչներ են մնացել, որոնց կենսագրություններ մախուր են, սկսում են բարձր անեն ինչ, գունաբափել, դասավորել նրանց: Վաղը, մյուս օրը մարդ չի մնա, որին հավատում: Բայց եղյուս ոնց կլինի: Երբ Եստրոնը առաջին անգամ հրաժարական սվեց, իր մարտակերին ասաց. «Ես մեզ ազատում եմ ինձ սված երկուսից: Դուր մնացել ծառայել Բուրբունների, սա է դադարեցրեմ Հրանտիայի ասից»: Մեր ղեկահաս-հաղափական գործիչները, երբ գրվում են իշխանությունից, ախտահարում են իրենց ետեւից ասել բոլորին: Իսկ ով մնում է իշխանության մեջ, նրան համարում են դավաճան ինչի՞ն դավաճան: Մեծ ղեկ է վերանան անծին նվիրվածության խնդիրը: Պետությանը, ժողովրդին ղեկ է նվիրվել: Միայն այդ դեղովում մեր ղեկահաս մեկնան միջ կախախտի: Չէ՞ որ Հրանտիայն այդպես մնաց Հրանտիա:

Այսինքն մեր երկրի միասնականացման ծրագիրը կրկին խախտվեց: Այդ ուղղությամբ կատարված առաջին ֆայլը Դեմիրճյան-Մարգարյան դաշինի ստեղծումն էր: Ափսոս, որ Նոյասակ իրականացվեց: Կարեն Գեմիրճյան եւ Վազգեն Մարգարյան աննաարբեր բեւեռները եկան, միացան, որովհետեւ Նոյասակը նույնք էր. երկիրը հանել այս վիճակից, Նոյասակը բարձր էր:

Այսօր ամեն ինչ կորած է, այլեւս հնարավոր չէ՞ ոչինչ անել:

Իհարկե, հնարավոր է: Երբ մեր ղեկահաս այրեր անծնական նեղացածություններ, անծնական վիճակներներ բողներ, մի ֆանի քեւերի բաժանված կուսակցությունները եւ իշխանությունները միավորվեն, երկիրն այս վիճակից դուրս կգա, անողյան դուրս կա: Հայը ղեկ է աղյուս մնա, հայը չի կարող աղյուս մնալ: Պասկալացրու, այսդիտի անհեթեթ վիճակ է ստեղծվել, ախտահարի բոլոր երկրներում հայերը հարուստ են, իսկ Հայաստանում աղյուս հայերը՝ աղյուս: Դա մեզ ղեկ է մտածել սա: Մեծ ղեկ է ամեն ինչ վերանայել, սկսած մեր վարկաբարից, վերջացած մեր օրենքներով: Եվ Դեմիրճյան-Մարգարյան դաշինը գալիս էր այս վիճակից: Կարեւոր չէ՞ ով, բայց ղեկ է Երուսաղեմ, անողյան Երուսաղեմ: Առաջին փորձում են փրկվել: Լավ օրերի ժամանակ նրանք կրկին աղյուս ու եղբուր են: Իսկ արհալիրի ժամանակ ղեկ է փրկեն ու փրկվեն միայն: Այսօր բոլոր միայն ղեկ է լինել, ձեւ ղեկ է մեկնել իրար եւ միայն առաջ գնան: Ուրիշ ճանապարհ չկա: Մնացածը աղյուս, հայաբարի երկիրն է եւ հունանիսար օգնությունը...

Տարգազույթը վարեց ՍԵՐՈՅՑ ԳԱՆՅՈՒՆ:

Մեզ էլ կարելի է գարնացնել

Մոմե սիկնիկներ Երևանում

Մեմ ամեն ինչ տեսել էին, ամեն ինչ: Արևառոց ու ռեյ բանով մեզ հնարավոր չէր գարնացնել զուգե: Բայց, ահա, Մոմե մասկերների Մանկա Պետերուր-գի բանգարանը մեզ գարնացնում է: Մեկ ամիս անընդհատ երևանցիները եւ Երևանի հյուրերը ակա-նասես կլինեն աշխարհում հազվադեպ մոմե կեր-դարանների ցուցադրմանը, որը կազմակերպվել է ռուսական մշակույթի բանգարանում (Ա Արտահա-մանի հավաքածո): Այստեղ կարելի է և տեսնել ա-շխարհառայակ արհեստների, երգիչների, Գինեյի ռե-կորների գրում գրանցված անձնավորությունների մոմե կերպարաններ: Լեոնարդո դա Վինչի, Միքե-լանջելո Բուոնարոտի, Ալվարո Դալի, Չարլի Չապլին, Մերիլին Մոնո, Պետրոս Առաքին... Հան-րահայտ մարդկանց կողմից ներկայացված են բնա-կան աննախնամ երկրային լավագույնություններ ունեցող մարդկանց (որոնք արդեն Գինեյի ռեկոր-դակիրներ են) մոմե կերպարաններ: Աշխարհի ա-մենամեծ հաւ ունեցող Քաստր Միկուսի ամենա-փոքրիկ կնոջ՝ Պաղինա Մայստերի աշխարհի ա-մենագեղ կնոջ՝ Գրեյս Մադոննայի կերպարան-ներն իրավ զայն ազդեցիկ են:

Ցուցահանդեսի մենեջեր Ավետյան Վասիլյան լուսանկարում է ոչ միայն այս ցուցահանդեսի, այլև Մանկա Պետերուրգի «Մուլտակի անտվոր մար-դիկ» բանգարանի մասին: Մոմե մասկերների ա-շխարհի ամենաաշխարհակալոր բանգարանն անուուս մաղամ Տյուտյի բանգարանն է Լոնդոնում: Բայց

ժամանակի առումով ավելի վաղ, 200 տարի ա-ռաջ մոմե մասկերների բանգարան ստեղծվել է Ռուսաստանում Պետրոս Մեծի ժամանակներում: Բայց, ինչպես զայն ու զայն բաներ, Հոկտեմբերյան հեղափոխությունն ավերեց նաև այս փխրուն մասկերները, իսկ մոմե ռեյ է կերպարան սարք-լու ինասն ընդհանրապես մոռացվեց: Եվ միայն 1989 թվականին Ռուսաստանի հյուսիսային մայ-րաքաղաքում կրկին վերականգնվեց արվեստի այս տեսակը: Ա. Մուրգինը, Ա. Շիրոկովը, Գ. Իլյանը եւ մյուսները 10-11 տարվա ընթացքում կրկին մի նոր հավաքածո են ստեղծել, որը կարող է մրցել ա-շխարհառայակ հավաքածոների հետ: Այժմ Ա. Պե-տերուրգի բանգարանում կամ ավելի քան 400 ցուցանմուշ: Թանգարանը ցուցահանդեսներ է կազմակերպել Ֆինլանդիայում, Լեհաստանում, Նորվեգիայում, Հունգարիայում, Կիոտոյում... Երևան թեթևած 26 ցուցանմուշներն անչափ դիտարժան են: Եվ հնարավոր չէ այս ցուցահան-դեսին ներկա չգտնվել:

1990-91 թթ. «Հայաստանի Հանրապետություն», առաջ նաև մյուս թերթերում հրատարակվեցին կոմունիստական բռնակալության տարիներին բռնադատված անձանց ցուցակները: Անուն-ազգանուններ էին, ծննդյան փոխ եւ եւս մեկ թիվ դասադասման ժամանակը, կարծ մի տե-ղեկությունը «ամերիկյան լրսես», «ճաղոնա-կան լրսես», «հայրենիի դավաճան», «խախ-տիչ գործունեություն վարող» կամ նմանատիպ այլ բան: Լույսնակ այդ ցուցակները սարսու-ցուցիչ էին: Առավել եւս նրանց համար, ովքեր անցել էին «կազմ-բե-ի լուսակալով» կամ սի-

րունակում, որը բառացիորեն նորույթ լինելով, գիտական ուսումնասիրություն է նաև: Գիտա-կան-դասմանը ոչ միայն փաստեր է շարադ-րում, ներկայացնում վավերագրեր, այլև լուրջ եզրահանգումներ անում: Առաջին բաժիննե-րով ներկայացված են 30-35 տարվա ընթաց-ում բռնադատված հասարակական-ազդեա-կան եւ մեծական գործիչները, գիտնականնե-րը, գրականության եւ արվեստի գործիչները, հո-գեւորականները, իրավաբանները, գիտնա-կանները... Այսօր, 1936 թ. ձերբակալվում են Ա. Բակունցը, Գ. Մահարին, Կ. Թորոպենցը, Պ.

թեր զատ, որոնք ներկայացրի մամուլի միջոցով: Խանջարի սղանություն մասին փաստա-թուղթ կար Ամասունու գործում (վերջինս, ինչ-դեպ գիտնական, փոխարինել է Խանջարին ՀԿԿ կենտրոնի առաջին ֆարսուղարի դասնունում): Այդ գործը մի քանի ուսումնասիրողների ձեռ-նի սակով արդեն անցել էր: Բայց գարնանա-կիրեն լուրջ ուսադրություն չէր դարձվել փա-սաթղթերից մեկին, որը միանգամակորեն ա-դացուցում էր, որ Խանջարը սղանվել է հենց Բերիայի աշխատանքակալում: Այս փաստա-թուղթն առաջին անգամ հրատարակեց Արմե-

Իրական պատմություններ անհեթեթությունների երկրի մասին

Արմենակ Մանուկյանի մոտ՝ իր նոր գրքի առթիվ

բիրյան ճանադարներով: Հավանաբար հազ-վագույն մարդիկ ու ընտանիքներ լինեին (գոնե Հայաստանում), որ բռնադատության ծանր քա-րից տուժած չլինեին:

Այնուհետև նոր հրատարակումներ եղան, գր-ներ: Մեմե տեսանք, թե ինչպիսի դաժան ճանա-դարներով են անցել: Հրատարակախոսա-կան առաջին հոդվածների եւ գրքերի հեղինակ-ը Արմենակ Մանուկյանն է (գրական անունով Արման Ամիրխանյան): Ու քանի որ ազգային անվ-անգությունը գնդադատի հետ իմ գրույցը բնավ-չէ չէր վերաբերելու ոչ կազմ-բե-ի, ոչ էլ Հայաս-տանի Հանրապետության ազգային անվան-գության նախարարության աշխատանքներին, առաջ մեմե խոսեցիմ գրող, հրատարակախոս Արման Ամիրխանյանի կատարած գործի մասին:

Պարոն գնդադատի կենսագրությունն իմնին հետաքրքիր է:

ՄԱՐՏԵՍԱՆ ԵՍԵՆՈՒԿՆԵՆ

**ԶԱՐԴԶԱՍԿԱՆ
ԲՈՆԱՆՆԵՆՈՒՄՆԵՐԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ
1920-1953 ԹԹ.**

Սակնցյանը, Պ. Սիմոնյանը, Կ. Նորենցը, Գ. Վանանդեցին, Կ. Ավագյանը, իսկ 1937-ին Ե. Չարենցը, Չ. Եսայանը, Ս. Ջանանը, Թ. Ավդալ-բեկյանը, Ս. Արմենը, Ա. Վեռնուհին, Կ. Ամանյա-նը, Ե. Չուրպարը...

Ինչի՞ համար էին ձերբակալվում հայ մա-կուրականության այս դաժան ներկայացու-ցիչները: Իրավիճակը դարձրեց մասկերացնելու համար մեջբերում անեն գրի այն մասից, որ-եղ խոսվում է 1937 թ. հուլիսի 7-ին Ավետի Բա-կունցին գնդակահարելու դատավճի մասին «...1. Հանդիսանում է հակահեղափոխական, սրոնկիսական, ազգայնամուտական կազմա-կերպության անդամ, որը 1934 թ. դեկտեմբերի-ին սղանեց Կիրովին եւ հետագայում նախա-տեսում էր այդպիսի ահաբեկությունը ընդդեմ ՀամԿԿԿ-ի եւ խորհրդային իշխանության»:

2. 1930 թ. Չարենցի հետ կազմակերպել է հակահեղափոխական գրողների կազմակեր-պություն: 1933 թ.-ից գլխավորել է կենտրոնը, որը նդասակ ուներ սղանելու Ստալինին, նա-խադասուսում էր մահափորձ Բերիայի դեմ:

3. Հազմակերպությունը կաղված էր Մուսկ-վայի կենտրոնի հետ (ՏԵՐ-Վահանյան եւ ուրի-ներ)...

Միայն այս կարծ մեջբերումը կարող է դաս-կերացում տալ, թե ինչպիսի ժամանակներ են գր-վել, ինչպիսի անհեթեթ, անճոռնի, բանա-կանության հետ բնավ կաղ չունեցող ժամա-նակներ: Ու ահա, այսպիսի նյութով է ձեռնի-սակ ունեցել Արմենակ Մանուկյանը գիտնա-կան, գրող մարդը:

1991 թ. Արմենակ Մանուկյանը նեանակվում է ԱԱ նախարարության հասարակայնության եւ մամուլի հետ կաղորդի ծառայության մեջ: Այդ ծառայության խնդիրներից մեկն էր արխիվնե-րի ուսումնասիրությունը եւ գրողներին, լրագ-րողներին, գիտնականներին, մտավորականնե-րին օգնել եղած նյութերի հետ ծանոթանալու համար: Բնականաբար, սկզբնական քաղանում մեծ հետաքրքրություն կար այդ արխիվների նկատմամբ: Հասկաղաղ լրագրողներն էին հա-ճախ դիմում:

Այդ աշխատանքների սկզբնական քաղա-նում, առում է Արմենակ Մանուկյանը, հետեւե-լով հրատարակումներին, մեղմ ասած, այնքան էլ գոհ չէի դարձի: 90-ականի առաջին տարի-ներից զգաղունախոսությունն ավելի կարեւոր դե-ր էր խաղում, քան սրախի լեռնակունքը, վեր-լուծությունը, եզրահանգումները անելը: Զան-գի ու մասնագիտությամբ դասմարան էր, որոն-ցի իմն գրաղվել ուսումնասիրություններով, հանդեղ գաղ հրատարակումներով: Իմ կարծի-րով, քաղակաղին թվով հետաքրքիր փաստաթղ-

ճակ Մանուկյանը:

Մի քանի տարի շարունակ Արմենակ Մանու-կյանը բազմաթիվ հրատարակումներ ունե-ցավ: Մակայն եկավ մի դաղ, երբ այս ամենը եւս ինչ թվաց ստեղծագործական ջիղ ունեցող մարդու: Անուուս, փաստաթղթերը մեծ հե-տաքրքրություն էին ներկայացնում եւ այժմ էլ ներկայացնում են: Մակայն գրական ծիր ունե-ցող գիտնականն այն եզրակացության եկավ, որը կարելի է ամեն ինչ ներկայացնել գեղա-րվեստական ձեռով: «Երեսն ասած, դա իմն հու-ւսեց «Անտեսում»-Անի հրատարակչության սնո-րեն, լուսահոգի Տիգրան Խաչատրյան-Սեւա-նը», առում է Արմենակ Մանուկյանը: Եվ այս կայացած համագործակցության շնորհիվ ձե-րվեց Արմենակ Մանուկյանի (Արման Ամիրխա-նյան) «Կենտրոն հույժ գաղսնի» գիրը: Փոքրիկ վիդակներն ու դասմկածները դասում էին այն հայ հետախույզների աշխատանքների մա-սին, ովքեր ծառայության թերումով եղել են ա-շխարհի ամենատարբեր երկրներում: Իրան, Վա-սիկան, Գերմանիա, Ֆրանսիա, ԱՄՆ...

Տարիների ընթացում քաղակաղին զատ նյութ էր հավաղվել: Եվ Արմենակ Մանուկյանը կարողացավ գիտական աշխատանք ներկա-յացնել թեկնածուական թեզի դասադասու-թյան համար: 1997 թ. հոկտեմբերին կայացավ թեզի դասադասությունը: Եկեղեցու եւ դեռու-թյան փոխհարաբերություններն այս աշխա-տանքում մեկնաբանված են զատ լուրջ գիտա-կանորեն, առանց որեւէ հույզի եւ կողմնակա-լության:

Այժմ արդեն դասմագիտության թեկնածու Ար-մենակ Մանուկյանը շարունակում է իր ուսում-նասիրությունները: Գրեղը ձեղնում են իրար ետե-ւից: Հովանավոր ու հրատարակիչ է դեռ Գաս-տական հսկայական նյութ դարունակող գրեղը կարողացվում են մեծ հետաքրքրությամբ: Աս է ա-դացուցում նաև Արմենակ Մանուկյանի վեր-ջին գիրը «Քաղաքական բռնաճնուումները Հա-յաստանում 1920-1953 թթ.»։ Կարողում եւ գրում ներկայացված փաստերը եւ թվում է, թե անհե-թեթությունների մի երկր եւ ընկել... Ահա թե ինչ-դեպ է բնութագրվում սխիտոտաղաղ հասարակա-կան-հարաբերական հայտնի գործիչ, մակուրական Արակ Չոդանյանը... Արակ Չոդանյանը լի-նելով ռամկավարների կուսակցության առաջ-նորդներից մեկը այդ կուսակցության կենտրո-նական վարչության անդամ, հորհրդային Սիու-թյան աղակի թեկնածու էր, Պարաբաղի, Լախի-ջեանի եւ Ախալցխայի Հայաստանի միավոր-վելու կողմնակից: Եղել է ռամկավարների ու դաեանակաղանների դաղիմ կազմելու նախա-ձեռնողը եւ կողմնակիցը...: Այս փաստաթուղ-թը կազմվել է 1955 թ. նոյեմբերի 3-ին ՀԽՍՀ ՆԽ կից ՊԱԿ-ի նախագաղի Բաղամյանցի սնո-րագրությամբ: Իսկ 1945 թ. սվայներով «...Նա ե-ղել է անգլիական եւ ֆրանսիական հետախու-զությունների գործակալ...»:

Այս ամենն անչափ ծիծաղելի կլինեղ, ե-թ ստասաղի ողբերգական չլինեղ...

Առաջին հայացից կարող է թվալ, թե ազ-գային անվանգության գնդաղես Արմենակ Մանուկյանը մեծ հնարավորություններ ունի գրեղի հրատարակությունն իրականացնելիս: Այդպես չէ: Արմենակ Մանուկյանը նույն վիճա-կում է, ինչպես բոլոր գիտնականները, գրողնե-րը, մյուս ստեղծագործողները: Հովանավորներ հազվադեղ են գտնվում, իսկ դեռության մի-ջոցները ինչ են:

Ամեն դեղում, այսօր մեմ ունենի Արման Ամ-իրխան ստեղծագործողին, ունենի նա գրեղ: Վաղը ի՞նչ են ունենալու գիտական հերա-կան ուսումնասիրություն, թե՛ վիդակների, դասմկածների մի նոր գիր ստեղծված գրողի հմուտ գրչով: Ինչպիսիք էլ լինի նոր գիրը, հա-մաղված են, որ հետաքրքիր, գործ է լինելու:

Ս. ՄՆԵՐՈՒՅՈՒՄ

Փետրվարի 21

- 1512 թ. մահացել է իսլաղի ծովագ-նաց Ամերիգո Վեսպուչին:
- 1732 թ. ծնվել է ամերիկացի դեռական գործիչ Չարլ Կաղինգսոնը՝ ԱՄՆ-ի առա-ջին նախագաղը:
- 1810 թ. ծնվել է լեռ կոմպոզիտոր եւ դա-նակահար Ֆրեդերիկ Շոպենը:
- 1840 թ. ծնվել է Ավգուստ Բեթեղը՝ Գեր-մանիայի սոցիաղ-դեմոկրատիայի հիմ-նաղիներցի եւ դեկավարներից մեկը:
- 1828 թ. Ռուսաստանի ե Պարսկաստանի միջեղ կնկեղ թուրմենեղայի հաեուսային դաղմանագիղը: Պաղմանագրի կաղմ-մանն անմիջաղանորեն մասնակեղել է հայերի մեծ քաղեղակ Գրիղեղեղը: Ռու-սաց կողմից այն ստորագրել է գեներաղ Պասկևիչը, իսկ դարսիկների կողմից գաղի ժառանգորղ Աբաս Միրզան:
- 1864 թ. ծնվել է ֆրանսիացի գրող ժյուղ Ռեները՝ սեղմ արձակի, կարծ դասմ-կածների վարեղես:
- Այս օրը ինչ հայկական տոմարով Մեղե-կան՝ անմաղ կողողիղ օրն է:

ՆԱՐԵՍ ԾՆՆՆԵՆՆԵՆ

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՂՈՒՄ

Բորիս Բերեզովսկին կարող է դառնալ Քանախեռի այլումինի գործարանի սեփականատերը

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ՓԵՏՐՈՒՐ, ԱՄՈՔ. Ուս հայտնի փառաբանական գործիչ և բիզնեսմեն Բորիս Բերեզովսկին կարող է դառնալ Քանախեռի այլումինի գործարանի սեփականատեր: Այսօր տեղեկություններ է հանգել «Սնար» գործակալության սենսացիայի ծախսերի մասին: Այսօր տեղեկություններ է հանգել «Սնար» գործակալության սենսացիայի ծախսերի մասին: Այսօր տեղեկություններ է հանգել «Սնար» գործակալության սենսացիայի ծախսերի մասին:

Ֆիզեցնեն, որ Քանախեռի այլումինի գործարանի նկատմամբ «Սիբիրյան այլումին»-ը հետաքրքրվում է ցուցաբերել անցյալ տարվա օգոստոսի սկզբին Օ. Դերիմասկու երեան կատարած այցի և վարչապետ Վազգեն Ասադյանի հետ բանակցությունների ընթացքում: Սկզբում ռուսական խումբը ղեկավարել է գործարանի բաժնեմասերի ղեկավար փառեթի ծեղրեման վրա, սակայն ավելի ուշ համաձայնել է հայկական կողմի առաջարկին ստեղծել համատեղ ձեռնարկություն: Կազմվել է բիզնես-դաշին, որը հավանության է արժանացել Արդյունաբերության նախարարության կողմից և նախատեսել է մոտ 30 մլն դոլարի ներդրում ու մինչև 2000 թ. վերջը ներքինի արտադրության ծավալների լրիվ վերականգնում:

Պարզվում է, որ Ռուսաստանի խոշորագույն Բրաքսկի այլումինի գործարանը սեփականության օգնության կարգով երեան է ուղարկել 500 տոննա այլումին: «Սնար» գործակալության սենսացիայի ծախսերի կարծիքով, հզոր ֆինանսարդյունաբերական խմբավորումների լայն կարող է լրջորեն ձգձգել գործարանի վերականգնումն և փառաբանականացնել հարցի լուծումը, որը հղի է Հայաստանի ամբողջ սենսացիայի համար անկախաբանելի հետաքրքրություններ:

Ինչպես հաղորդել են ռուսական զանգվածային լրատվամիջոցները, փեռվարի սկզբին այլումինի խոշորագույն արտադրողների Բրաքսկի և Կասնոյարսկի գործարանների հսկողությունն անցել է Բորիս Բերեզովսկու և Ռոման Արամովի ձեռքը: Այս ձեռնարկատերերի և «Սիբիրյան այլումին» խմբի միջև, որը ղյխավորում է Օլեգ Դերիմասկին, մրցակցություն է սկսվել Ռուսաստանի և Ուկրաինայի մի շարք այլումինի ձեռնարկությունների համար: Ռուսական «ԱՍՕՆ» ընկերության վերլուծաբան Ալեքսանդր Ազիալովը գերադասել է համարում Բերեզովսկու անունը, որին աջակցում է Կասնոյարսկի նահանգապետ Ալեքսանդր Լեբեդը:

Փեռվարի սկզբին ՀՀ սեփականացնող ձեռնարկության նախարար Պավել Պալախայանը հանդես է եկել հայտարարությամբ այն մասին, որ Քանախեռի այլումինի գործարանը մտնում է 1998-2000 թ. սեփականացնող ձեռնարկության մեջ: Երա կարծիքով, հաշվի առնելով նաև այլ թեկնածուների առաջարկություններն,

ավելի նպաստակա հարմար է անցկացնել ձեռնարկության բաժնեմասերի ղեկավար փառեթի վաճառի միջազգային մրցույթ: Նախարարն ենթադրում է, որ այս դեպքում Քանախեռի այլումինի գործարանով կարող են հետաքրքրվել նաև այլ արտասահմանյան ընկերություններ, որոնք չեն զիջում «Սիբիրյան այլումին»-ին:

AED
Academy for Educational Development

Կրթության զարգացման ակադեմիային հարկավոր է հավաքակա՝ կես դրույնաչափով

Ներկայացվող դասընթացներն են.

- Հարկային օրենքների լավ իմացություն
- Բարձր հավաքակաճան գիտելիքներ և հմտություն
- Սիջազգային կազմակերպություններում աշխատանքի փորձ

Աշխատանքային կենսագրությունը (CV) ներկայացնել մինչև փետրվարի 25-ը. AED երեանյան գրասենյակ, Այգեծորի նր. 54ա հասցեով. Արամ Կարաթեյանին:

Հեռախոսներ՝ 271720, 277008

Hotel Armenia
Receptionist - Cashier

We are looking for Front Office Assistant to work in Front Office of the Hotel Armenia.

Excellent knowledge of English and Armenian, computer skills, excellent communication skills and ability to work with people.

Apply in writing with full CV by February 25, 2000, Hotel Armenia, Amiryan 1, Yerevan, Armenia, Department of Human Resources.

Tel: 560391 Fax: 151 803

«Առկա» լրատվական գործակալությունը հայտարարում է մրցույթ հետևյալ ազատ հասցիների համար.

- Անգլերեն լեզվի թարգմանիչ
- Գովազդային գործակալ

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար խնդրում ենք զանգահարել 52-42-27: Ինֆորմացիայի համարները ռուսերեն կամ անգլերեն լեզուներով կարող եմ ուղարկել հետևյալ ֆաքս համարով 56-37-71:

ՎԱՃԱՆՈՒՄ է 2 սենյականոց բնակարան Լորի 2-րդ զանգվածում, 5 հարկանի ֆառ շենքի 4-րդ հարկում: Մակերեսը 30/52 մ, նկուղով, քեռուցմամբ, բարձր վիճակում: Գինը լայնաբերական, հնարավոր է փոխանակում 1 սենյականոց բնակարանի հետ հավելավճարով:

Հեռ. 62-89-38

ANNOUNCEMENT OF FULBRIGHT AMERICAN STUDIES SUMMER INSTITUTE PROGRAMS 2000

The Bureau of Educational and Cultural Exchanges of the U.S. Department of State together with The United States Embassy in Armenia are pleased to announce the Fulbright American Studies Summer Institute Program 2000. The Fulbright American Studies Institutes are designed as rigorous six-week academic seminars whose immediate purpose is to enhance teaching about the United States in school, college and university classrooms abroad. This year nine summer institute programs are offered:

1. THE FOUNDATION OF U.S. FOREIGN POLICY
2. U.S. POLITICAL SYSTEM: ORIGIN, STRUCTURE AND CONTEMPORARY ISSUES
3. THE U.S. CONSTITUTION
4. REFORM IN AMERICAN HISTORY AND LAW
5. CULTURAL GEOGRAPHY OF THE U.S.: AMERICAN REGIONS
6. THE UNITED STATES THROUGH LITERATURE: CONTENT AND METHOD IN AMERICAN STUDIES
7. ROLLING ON THE RIVER: WATERWAYS TO DIVERSITY IN AMERICA
8. CONTEMPORARY AMERICAN LITERATURE
9. SECONDARY SCHOOL EDUCATORS

Eligibility: Applicants should be university faculty including teachers, trainers, department chairs, curriculum developers, textbook writers and scholars.

DEADLINE FOR SUBMISSION OF RESUMES IS FEBRUARY 29, 2000
(Please, indicate the program you are applying for on your resume.)

A short description of the programs is posted on the Embassy notice board. For detailed information about the programs, please contact Ms. Hasmik Mikayelyan at the U.S. Embassy in Armenia, ph. 52-16-11, 52-46-61, 52-98-25 ext.4491
E-mail: hbmyere@exchange.usia.gov
Address: Baghramian Street 18, Yerevan

ՇԵՆՈՒՄՍԱՇՐԱԳՐԵՐ

Ժամանակ	Պրոնթես	22 փետրվար
09.00, 13.00, 17.00, 21.00, 23.40 Հայտնուր	09.05 Ամերիկայի ազգային այգիները	07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 14.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
09.20, 18.00 Հեռուստատեղի «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»	10.00, 18.20 Մուլտֆիլմ «Մահացու ճակատամարտ» (2-րդ մաս)	07.20-10.20 Համայնադասեր
10.15 Իմ տունը	18.05, 20.30, 00.00 Լուրեր	09.20, 01.55 Հեռադաս թարգմանում
10.20 Մամուլի կրթական «Կարմիր այլուցանիքներ»	18.45 Բնագիտության «Կենդանիներն էլ են կասկածում»	09.35 Ընթացիկ կրթություն
10.30 Հեռուստատեղի «Կարմիր այլուցանիքներ»	19.10 «Փոփոխությունների ֆանի»	10.20, 11.00 Զվանցային թժկազգիություն
11.00 Գ/Ֆ «Ճակատագրական կրակոցներ»	20.00 Համերգ «Ռոլիմո Արթուր»	10.30 Հեռուստահանդես «Արևա-սուրբ»
12.35 Մուլտֆիլմ «Չմեղը Պրոսոկովաչինոյում»	21.00 Գ/Ֆ «Բարե, ես եմ»	11.15 Սերիալ «Գնդիկ»
13.20, 01.00 Ուրիկոն+ 17.20 Սեզամ, բացվիր 19.00 1 լուր	23.15 Լուրեր (ռուսերեն)	12.00 Սերիալ «Սանա Բարբառ»
19.10 «Հեռուստալուս» 20.00 Տոնավաճառ, սենսացիայի տեղեկատվություն	23.30 Ռուսական բալետի աստղերը	13.00 Հեռուստատեսային հասույ մարտական ստորաբաժանում
20.25 Արևալույս ալիք 20.35 Տունտունիկ 21.40 Պրեմիերա 21.55 Գ/Ֆ «Թուրքալ խոզաբուծի համար»	07.00 Հեռուստալի «Բարի լույս»	13.30 Իմ XX դարը
23.20 Ժողովրդական երգեր 00.00 Կեսգիշերային ճեղքաբաց	10.00, 16.00, 19.00, 01.05 Նորություններ	14.20 Հեռուստահանդես «Կանաչ ֆալս»
09.00 Տոմար 11.00 Ստյարեգ (կրկնություն)	10.15, 18.00 Սերիալ «Քուրաբույն»	15.05 Սերիալ «Սե մարգարիտ»
19.00 Մամուլի խոսակցություն 19.10 Չղջիկ 19.30, 21.30, 23.30 Սուրհանդակ 19.50 Գ/Ֆ «Օտարականի հարությունը»	11.30-16.00 Բիզնես TV 16.20 Մուլտսերիալ 16.45 Ամեն ինչ հնարավոր է	15.55 Սերիալ «Վայրի հրեակալ»
22.05 Քրոնիկոն 22.15 Հմայիլ 22.40 Ստյարեգ 23.15 Հեռուստալուս 00.00 Չոն ժամ 00.05 Ավեստա 00.30 Գ/Ֆ «Երգություն» (ավարտին Սուրհանդակ)	17.00 Լեռան բազմալուր 17.25 Սինդել 16 եւ ավելի	16.45, 02.10 Խանութ բազմոցի վրա
	19.25 ՌԻՄ մոլորակ 19.55 Փնտրում եմ քեզ 20.50 Սերիալ «Ուժեղ կամի աղջիկներ»	17.05 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
	21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ	18.20 Անտարակ
	22.00 Ժամանակ 23.00 Գ/Ֆ «Պիտանի է ոչ արարածի ծառայություն»	19.00 Մանուշակազույն մուլտ
	00.25 Տիկունք 2000 01.20 Բիբլիոն, աշխարհի առաջնություն 15 կմ. կանայի	19.30 Սերիալ «Օրենք եւ կարգ»
		20.25 Լիակատար մոլորակ
		21.45 Սերիալ «Այրված ափ»
		22.45 Հեռուստալուս կազմակերպչական թոփ-տոն «ժողովուրդն ու զուլմ է իմանալ»
		00.30 «Կ 2»-ը ներկայացնում է